

Sprawozdanie dotyczące Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS jako całości za 2021 r.

obejmujące:

**zagregowany bilans, zagregowany rachunek
zysków i strat, sprawozdanie na temat
sytuacji i sprawozdanie na temat ryzyka**

Warszawa, kwiecień 2022

Sprawozdanie zawiera:

- I. Sprawozdanie na temat sytuacji SOZ BPS w 2021 r.
- II. Sprawozdanie na temat ryzyka SOZ BPS w 2021 r.
- III. Zagregowany bilans uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS wg stanu na 31.12.2021 r.
- IV. Zagregowany rachunek zysków i strat uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS wg stanu na 31.12.2021 r.

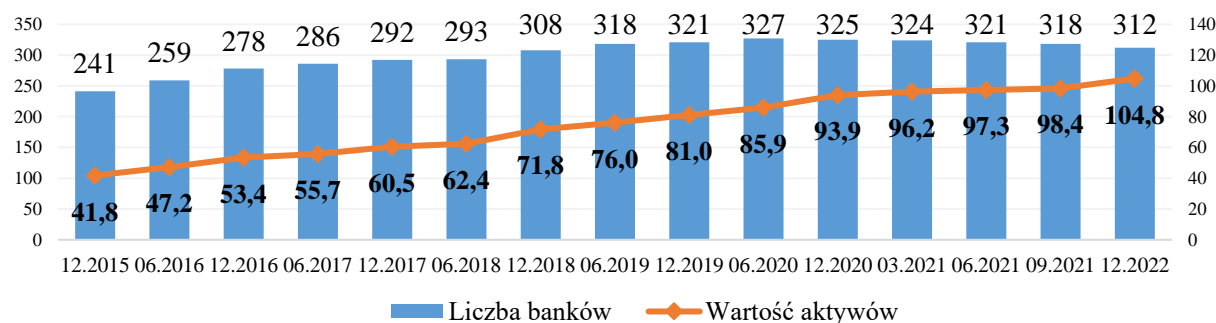
Sprawozdanie zostało sporządzone na podstawie danych sprawozdawczych uczestników Systemu, przekazanych przed zatwierdzeniem ich sprawozdań finansowych za 2021 r.

I. Sprawozdanie na temat sytuacji SOZ BPS w 2021 r.

W 2021 r. liczba banków w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS (SOZ BPS) zmniejszyła się o trzynaście (wszystkie to połączenia z innymi uczestnikami SOZ BPS, przy czym w przypadku czterech banków wpis do KRS został dokonany w styczniu 2022 r.).

Uwzględniając powyższe połączenia System Ochrony Zrzeszenia BPS, według stanu na 31.12.2021 r., tworzyło 313 banków, w tym Bank BPS S.A.

Rysunek 1. Liczba banków spółdzielczych i wartość aktywów (mld zł) w SOZ BPS

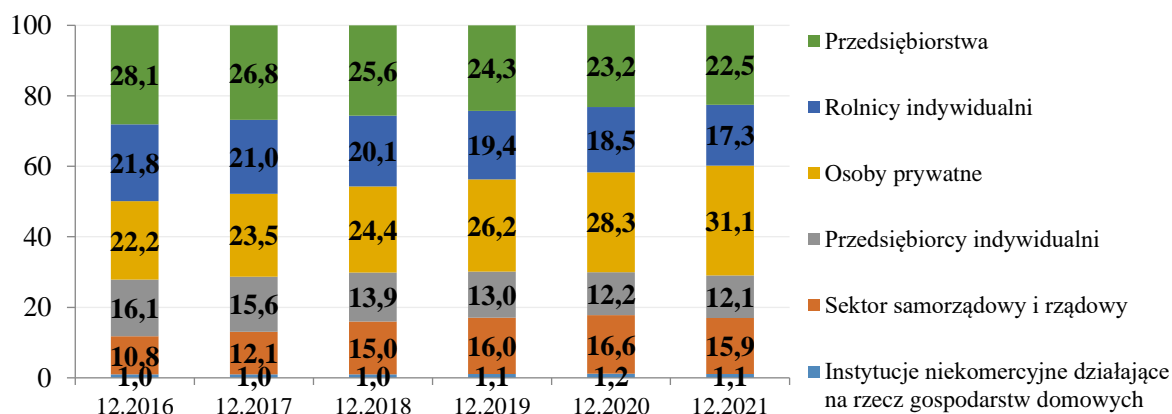

Według stanu na 31.12.2021 r. suma aktywów Banku BPS S.A. wynosiła 24,8 mld zł. Aktywa poszczególnych banków spółdzielczych należących do SOZ BPS kształtowały się od 0,03 mld zł do 1,89 mld zł. Łączna wartość aktywów banków spółdzielczych to 104,8 mld zł. Zagregowana suma bilansowa uczestników SOZ BPS osiągnęła kwotę 111 mld zł. Banki spółdzielcze należące do SOZ BPS prowadziły działalność w 1 899 placówkach (poza centralami, zmniejszenie w ciągu roku o 79), w których zatrudnionych było 15 099 pracowników (zmniejszenie w ciągu roku o 794 osoby).

Działalność kredytowa

Na koniec 2021 r. wartość kredytów i innych należności w bankach spółdzielczych wyniosła 45,8 mld zł i w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 5,8% (na 31.12.2020 r. wynosiła 43,3 mld zł). Na uwagę zasługuje fakt, że ok. 52% kredytów przeznaczone było na finansowanie działalności gospodarczej klientów, jednak udział ten wykazuje tendencję malejącą.

Rysunek 2. Struktura podmiotowa kredytów w bankach spółdzielczych należących do SOZ BPS (%)

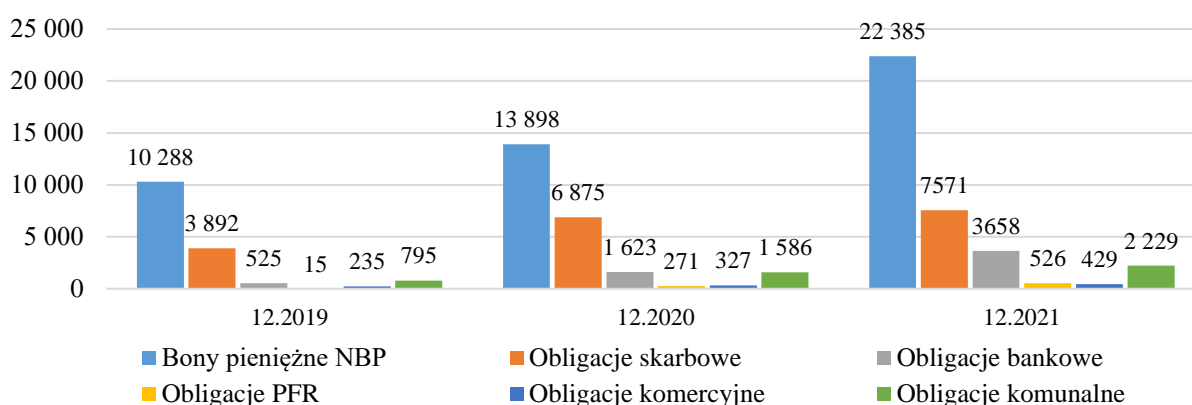

Zagregowany portfel kredytowy uczestników SOZ BPS na koniec 2021 r. osiągnął wartość 49,7 mld zł.

Instrumenty dłużne i kapitałowe

W strukturze aktywów banków spółdzielczych istotną pozycją są papiery wartościowe. Wartość papierów wartościowych banków spółdzielczych wg stanu na 31.12.2021 r. wynosiła 37,8 mld zł, co stanowiło 36% sumy aktywów BS-ów należących do SOZ BPS. Dynamika portfela papierów wartościowych w 2021 r. wyniosła 152%. Rozwój inwestycji w dłużne instrumenty finansowe był odpowiedzią na znaczne obniżki stóp procentowych i konieczność rekompensowania malejących wyników odsetkowych, a także na zmniejszone zainteresowanie kredytami w dobie spowolnienia gospodarczego przy istotnym wzroście depozytów.

Rysunek 3. Papiery wartościowe w bankach spółdzielczych wg rodzaju (mln zł)

Zagregowana wartość instrumentów dłużnych posiadanych przez uczestników SOZ BPS na koniec 2021 r. osiągnęła kwotę 50,1 mld zł, zaś instrumentów kapitałowych 0,6 mld zł.

Lokaty międzybankowe

Istotną pozycję aktywów banków spółdzielczych stanowią lokaty międzybankowe, w tym złożone przede wszystkim w Banku Zrzeszającym. Na koniec 2021 r. wartość lokat międzybankowych banków spółdzielczych wynosiła 11,1 mld zł. W stosunku do roku poprzedniego zaobserwowano zmniejszenie wartości lokat międzybankowych o 22%, co było efektem utrzymywania się niskim stóp procentowych przez trzy kwartały 2021 r. (pierwsza podwyżka stóp procentowych w dniu 6 października 2021 r.).

Depozyty

Podstawowym źródłem finansowania działalności uczestników były depozyty klientów. W 2021 r. zaobserwowano znaczny przyrost kwoty depozytów w bankach spółdzielczych należących do SOZ BPS. Na koniec 2021 r. wartość depozytów klientów banków spółdzielczych wynosiła 96,2 mld zł i była wyższa o 13% niż rok wcześniej. W 2021 r. przyrost depozytów wyniósł 10,7 mld. zł, przy wzroście kredytów jedynie o 2,5 mld zł.

Zagregowana wartość depozytów zgromadzonych przez uczestników SOZ BPS na koniec 2021 r. wyniosła 101,9 mld zł.

W strukturze podmiotowej depozytów banków spółdzielczych dominowały depozyty osób prywatnych, które stanowiły 54%. Depozyty od instytucji rządowych i samorządowych stanowiły 17%, od rolników indywidualnych – 11%, od przedsiębiorstw – 10%, od przedsiębiorców indywidualnych – 6%.

W 2021 r. wartość depozytów bieżących pozyskanych przez banki spółdzielcze wzrosła o 22%, podczas gdy wartość depozytów terminowych zmniejszyła się o 9%. Zmiana struktury depozytów jest konsekwencją niskich stóp procentowych.

Tabela 1. Struktura depozytów banków spółdzielczych należących do SOZ BPS (mln zł)

Wyszczególnienie	Sektor finansowy				Sektor niefinansowy				Sektor instytucji rządowych i samorządowych			
	12.2019	12.2020	12.2021	Dynamika 2021/2020	12.2019	12.2020	12.2021	Dynamika 2021/2020	12.2019	12.2020	12.2021	Dynamika 2021/2020
Depozyty bieżące	10	17	21	123,5	38 571	48 724	56 660	116,3	5 824	9 929	15 009	151,2
Depozyty terminowe	63	105	177	168,6	29 963	26 017	23 179	89,1	585	751	1 175	156,5
RAZEM	73	122	198	162,3	68 534	74 741	79 839	106,8	6 409	10 680	16 184	151,5

Fundusze własne

Ryzyko działalności banków spółdzielczych należących do SOZ BPS na koniec 2021 r. zabezpieczały fundusze własne o wartości 7 272 mln zł, zbudowane w 97% na bazie instrumentów zaliczanych do kapitału Tier I (7 066 mln zł) i uzupełnione instrumentami kwalifikowanymi do kapitału Tier II (206 mln zł). W 2021 r. fundusze własne banków spółdzielczych należących do SOZ BPS utrzymały się na zbliżonym poziomie.

Fundusze własne Banku BPS S.A. na koniec 2021 r. wyniosły 1 114 mln zł, w tym kapitał Tier I stanowił 834 mln zł.

Zagregowana wartość funduszy własnych w SOZ BPS osiągnęła kwotę 7 500 mln zł.

II. Sprawozdanie na temat ryzyka SOZ BPS w 2021 r.

Ocena ryzyka SOZ BPS została przeprowadzona na podstawie danych sprawozdawczych wszystkich banków będących uczestnikami na dzień 31.12.2021 r., tj. 312 banków spółdzielczych i Banku BPS S.A.

1. Ocena poziomu ryzyka w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS

a. Adekwatność kapitałowa

Ryzyko działalności uczestników SOZ BPS zabezpieczają fundusze własne.

Sytuacja kapitałowa banków spółdzielczych będących uczestnikami SOZ BPS jest dobra. W przeważającej większości banków wskaźniki adekwatności kapitałowej znacząco przewyższają poziomy regulacyjne wraz z buforem zabezpieczającym.

Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych uczestniczących w SOZ BPS na koniec 2021 r. wynosił 18,44%, współczynnik kapitału podstawowego Tier I – 17,92%, współczynnik kapitału Tier I – 17,92%.

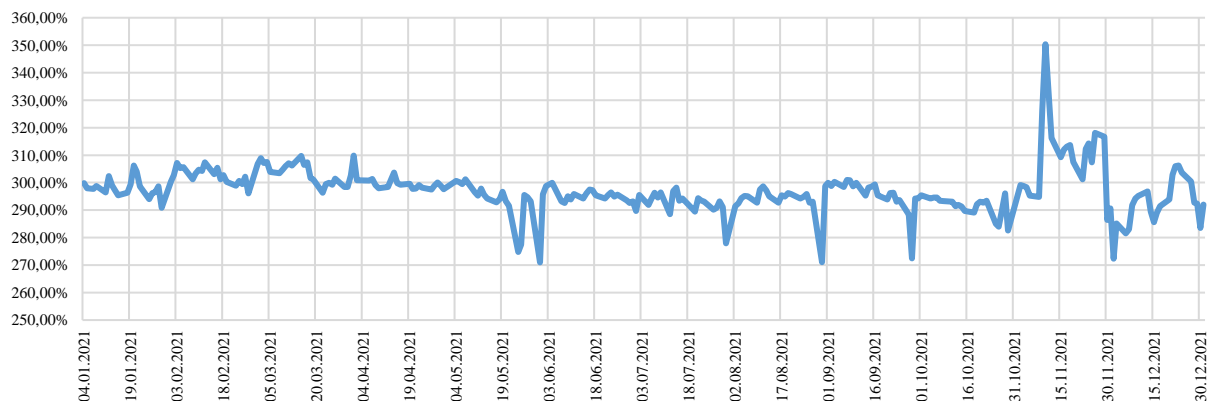
Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. na koniec 2021 r. osiągnął łączny współczynnik kapitałowy na poziomie 18,72%, natomiast współczynnik kapitału podstawowego Tier I oraz współczynnik kapitału Tier I wyniósł 14,02%.

Zagregowany łączny współczynnik kapitałowy uczestników SOZ BPS wynosił 16,85%.

b. Ryzyko płynności

Sytuacja banków spółdzielczych należących do SOZ BPS w zakresie płynności jest stabilna. Na koniec 2021 r. wskaźnik LCR w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w ujęciu indywidualnym wynosił 106%. W jednym banku spółdzielczym wskaźnik LCR był niższy niż 100%, ale wyższy niż 80%, tj. powyżej limitu określonego w Umowie SOZ BPS. W pozostałych bankach spółdzielczych wskaźnik LCR był wyższy niż 100%.

Rysunek 4. Skonsolidowany LCR w ujęciu dziennym

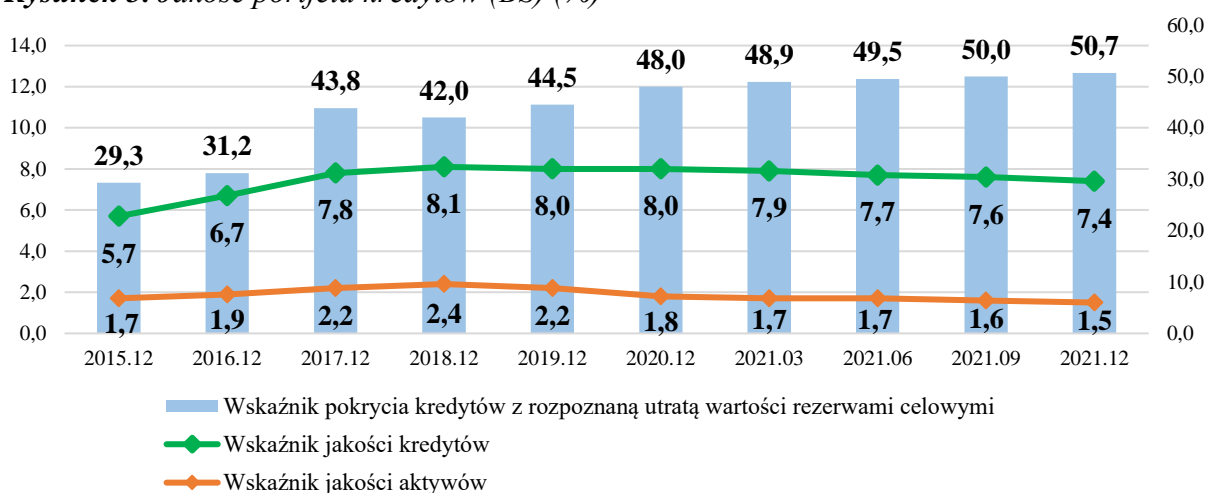

Skonsolidowany LCR w ujęciu dziennym wyliczony i sprawozdawany dla całości SOZ BPS jako grupy płynnościowej w 2021 r. był stabilny, kształtował się na poziomie przekraczającym 270%. Na koniec 2021 r. osiągnął wartość 292%.

c. Ryzyko kredytowe

Sytuacja banków spółdzielczych należących do SOZ BPS pod względem jakości aktywów była stabilna, z wyjątkiem pojedynczych banków realizujących WPN. Łączny wskaźnik jakości kredytów banków spółdzielczych, na koniec 2021 r. wyniósł 7,4% i był niższy niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości rezerwami celowymi ukształtował się na poziomie 50,7%. W Banku BPS S.A. wskaźnik jakości portfela kredytowego według stanu na 31.12.2021 r. wyniósł 11,8%, przy utworzonych odpisach na poziomie 32,1%.

Rysunek 5. Jakość portfela kredytów (BS) (%)

Dla całego SOZ BPS (wraz z Bankiem Zrzeszającym) wskaźnik jakości kredytów na koniec 2021 r. wyniósł 8,1%, przy wskaźniku pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości rezerwami celowymi równym 46,5%.

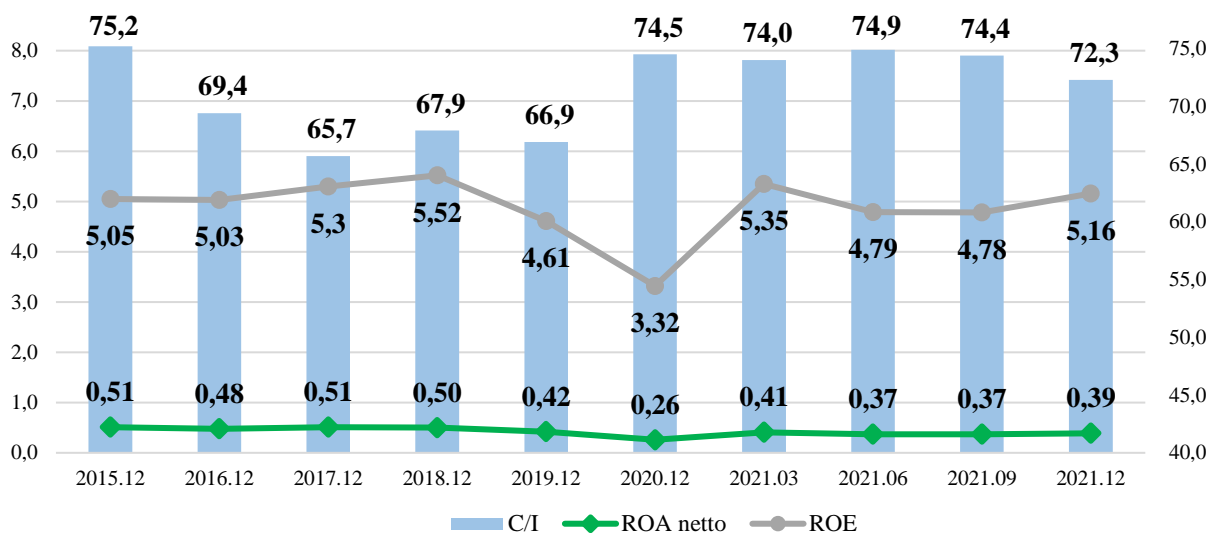
d. Efektywność funkcjonowania

Sytuacja banków tworzących System Ochrony Zrzeszenia BPS w obszarze rentowności i efektywności funkcjonowania w 2021 r. uległa poprawie. Spowodowane było to przede wszystkim zapoczątkowanymi w IV kw. 2021 r. podwyżkami stóp procentowych. Łączny wynik finansowy netto wypracowany przez banki spółdzielcze w 2021 r. wynosił 384,3 mln zł i był o 70% wyższy niż rok wcześniej. Bank BPS S.A. na koniec 2021 r. wygenerował zysk w wysokości 32,9 mln zł, a wszyscy uczestnicy SOZ BPS 417,2 mln zł.

Wskaźnik rentowności aktywów netto (ROA) łącznie dla wszystkich banków spółdzielczych według stanu na 31.12.2021 r. wyniósł 0,39%. Była to wartość wyższa niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Sześć banków w 2021 r. odnotowało stratę finansową (4 banki realizują wewnętrzne plany naprawy, pozostałe podjęły działania łączeniowe). W Banku BPS S.A. wskaźnik ROA wyniósł 0,12%, zaś dla całego SOZ BPS

(wyliczony z uwzględnieniem zagregowanej średniej wartości aktywów uczestników) osiągnął 0,40%.

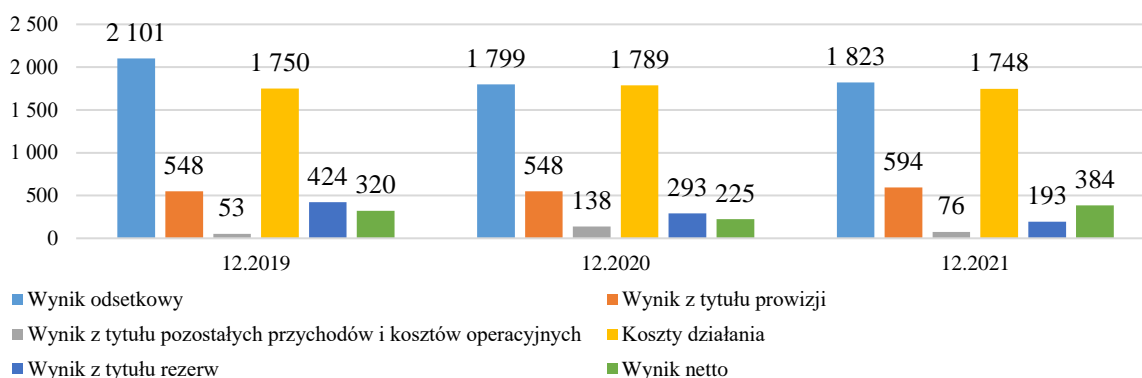
Rysunek 6. Wskaźniki: ROA netto, ROE oraz C/I (BS) (%)

Wskaźnik C/I dla wszystkich banków spółdzielczych łącznie na koniec 2021 r. wyniósł 72,3% i był niższy niż na koniec poprzedniego roku. Wg stanu na 31.12.2021 r. wartość C/I w Banku BPS S.A wynosiła 66,1%, zaś dla całego SOZ BPS wyniosła 71,5%.

W 2021 r. zysk netto wypracowany przez banki spółdzielcze był znacznie wyższy niż w roku poprzednim. Wynik z tytułu rezerw był niższy niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Koszty działania w 2021 r. w stosunku do roku poprzedniego zmalały w następstwie zmniejszenia kosztów pracowniczych (ograniczenie zatrudnienia) i pozostałych kosztów funkcjonowania banku, jednocześnie wzrósł wynik z tytułu prowizji.

Rysunek 7. Wybrane pozycje rachunku wyników (BS) (mln zł)

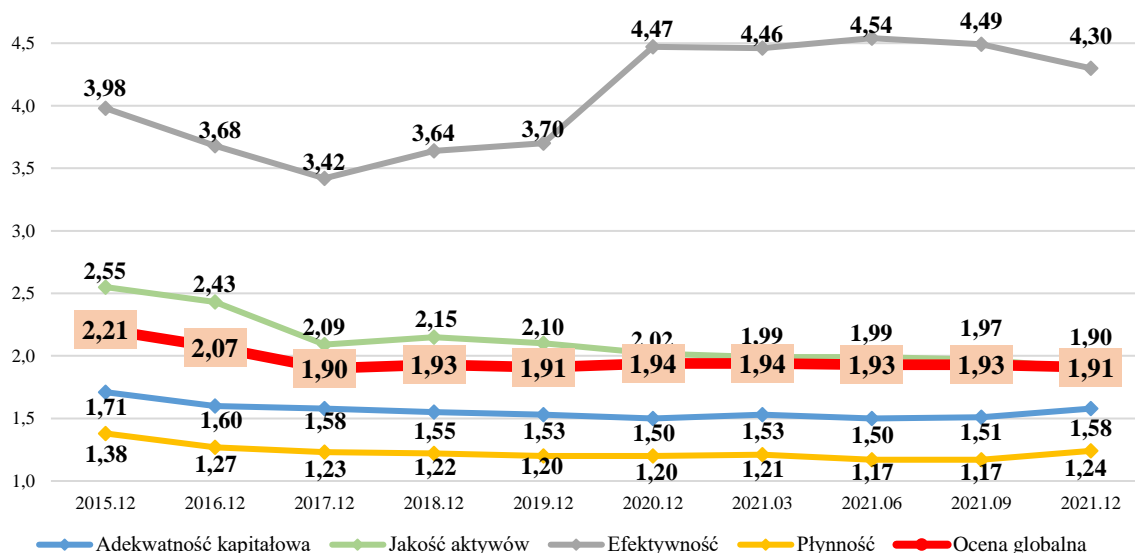

2. Ocena punktowa w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS

Podstawą oceny ryzyka poszczególnych uczestników SOZ BPS jest ocena przeprowadzana zgodnie z *Zasadami oceny punktowej w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS*, stanowiącymi załącznik nr 10 do Umowy Systemu. Przeprowadzana jest ona w czterech obszarach: adekwatności kapitałowej, jakości aktywów, efektywności oraz płynności.

Na koniec 2021 r. średnia ocena globalna uczestników kształtowała się na poziomie 1,91. Wyniki oceny punktowej wskazują, że potencjał SOZ BPS jako całości pozwala ocenić sytuację jako bezpieczną.

Rysunek 8. Ocena punktowa SOZ BPS¹

W przypadku 204 uczestników SOZ BPS poziom ryzyka został oceniony jako bardzo niski (ocena globalna A), 95 banków, w tym w Banku Zrzeszającym – umiarkowany (ocena globalna B) oraz 14 – podwyższony (ocena globalna C). Oceny punktowe poszczególnych banków kształtowały się w przedziale od 1,25 do 3,70.

¹ Obszary oceniane za pomocą wskaźników, zgodnie z Zasadami oceny punktowej stanowiącymi zał. Nr 10 do Umowy SOZ BPS:
 obszar adekwatność: współczynnik TIER I, TCR, LR, współczynnik kapitałowy ryzyka kredytowego;
 obszar jakość aktywów: wskaźnik jakości aktywów, udział aktywów o wadze ryzyka do 50% (włącznie) w aktywach ogółem, wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości rezerwami celowymi, wskaźnik jakości kredytów;
 obszar efektywność: ROA netto, C/I, wskaźnik relacji wyniku finansowego brutto skorygowanego o wynik z tytułu rezerw celowych i aktualizacji wartości do sumy bilansowej;
 obszar płynność: wskaźnik płynności aktywów, LCR, NSFR.

3. Realizacja planów naprawy/programów postępowania naprawczego

Wewnętrzne Plany Naprawy (WPN) w ramach Grupowego Planu Naprawy, wg stanu na koniec 2021 r. realizował Bank BPS S.A. oraz 35 banków spółdzielczych. Na 31.12.2021 r. przypadał termin zakończenia działań w ramach WPN przez cztery banki, w przypadku jednego z nich prawdopodobna jest konieczność kontynuacji procesu naprawy.

Zaakceptowane WPN realizowało 31 banków, a w przypadku 4 kolejnych trwał proces uzgadniania ostatecznego kształtu WPN, zaś jeden bank zakończył działania naprawcze finalizując z dniem 31.12.2021 r. połączenie z bankiem silniejszym kapitałowo. Kolejne dwa banki rozpoczęły procesy łączeniowe. Bank BPS kontynuuje działania naprawcze w reżimie WPN, zatwierdzonym Uchwałą Zarządu Spółdzielni SOZ BPS z dnia 17.12.2020 r.

Suma bilansowa banków spółdzielczych realizujących procesy sanacji na 31.12.2021 r. stanowiła łącznie 15,11% sumy bilansowej wszystkich banków spółdzielczych – uczestników SOZ BPS.

4. Podsumowanie

Ocena ryzyka w 2021 r. wskazuje, że sytuacja Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS pozostaje bezpieczna, aczkolwiek blisko dwuletni okres funkcjonowania w środowisku bardzo niskich stóp procentowych był trudny. Istotne obniżenie przychodów odsetkowych zachwiało efektywnością działania wielu uczestników SOZ BPS, mobilizując do wprowadzania zmian organizacyjnych skutkujących redukcją sieci placówek i zatrudnienia, co zaowocowało ograniczaniem kosztów działania. Poszukiwania źródeł zwiększenia przychodów przyniosły modyfikacje opłat i prowizji pobieranych przez banki, co spowodowało istotny wzrost wyniku w tym zakresie. Stabilizację w obszarze rentowności wspierało malejące ryzyko kredytowe (odzwierciedlone poprawą wskaźnika jakości kredytów) i niższe niż wcześniej koszty tworzenia rezerw celowych. Wielu uczestników podjęło w tym trudnym czasie decyzje o zakończeniu samodzielnego prowadzenia działalności i połączeniu z silniejszymi jednostkami, które wobec wysokich kosztów działania w relacji do uzyskiwanych przychodów, niejednokrotnie uchroniły ich przed generowaniem strat.

W 2022 r. Rada Polityki Pieniężnej kontynuuje, rozpoczęty w IV kw. 2021 r. trend podnoszenia stóp procentowych. Przekłada się to na wyższe przychody odsetkowe banków, co istotnie wpływa na poprawę rentowności uczestników. Jednak w kolejnych okresach wyzwaniem dla banków może być materializacja niedoszacowanego ryzyka kredytowego.

Spółdzielnia SOZ BPS, w ramach posiadanych kompetencji, diagnozuje możliwość wystąpienia sytuacji kryzysowych w działalności prowadzonej przez poszczególnych uczestników i podejmuje działania zaradcze. Przeprowadza indywidualne oceny ryzyka każdego uczestnika oraz SOZ BPS jako całości na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach obowiązkowych kierowanych do NBP za pośrednictwem Banku BPS S.A. Uwzględniane są także dodatkowe informacje przekazywane przez każdego uczestnika do

Spółdzielni SOZ BPS oraz wyniki audytu wewnętrznego i badań prowadzonych przez podmioty zewnętrzne.

Sytuacja uczestników SOZ BPS jest systematycznie monitorowana w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania skorelowanego z założeniami Grupowego Planu Naprawy co pozwala z wyprzedzeniem diagnozować zagrożenie w poszczególnych obszarach i podejmować działania zapobiegające eskalacji ryzyka.

Zgodnie z umową SOZ BPS, podstawę oceny ryzyka w SOZ BPS stanowi ocena punktowa. Jej wartość wskazuje na jego niski poziom oraz stabilną sytuację Systemu Ochrony. W pojedynczych bankach występują zagrożenia, które niwelowane są działaniami naprawczymi realizowanymi pod nadzorem Spółdzielni SOZ BPS i w uzasadnionych przypadkach wspieranymi środkami pomocowymi uruchamianymi z Funduszu Zabezpieczającego bądź wdrażane są procesy łączeniowe.

W ramach okresowych przeglądów zasad monitorowania weryfikowany jest dobór wskaźników i metod umożliwiających właściwą ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej poszczególnych uczestników oraz wskazywanie z wyprzedzeniem niekorzystnych tendencji, przed wystąpieniem zjawisk zagrażających bezpieczeństwu.

III. Zagregowany bilans SOZ BPS wg stanu na 31.12.2021 r.

Zagregowany bilans uczestników SOZ BPS zaprezentowany w załączniku nr 1, został sporządzony na podstawie indywidualnych sprawozdań FINREP poszczególnych banków.

Zagregowana suma bilansowa SOZ BPS na koniec 2021 r. (dla 313 banków tworzących SOZ BPS) wyniosła 111 mld zł i była wyższa o 10,6% w stosunku do roku poprzedniego (w SOZ BPS uczestniczyło wówczas 326 banków).

W 2021 r. zagregowana wartość kredytów zwiększyła się o 7,6%, natomiast instrumentów dłużnych o 22,4%, pozycje te na koniec 2021 r. stanowiły po ok. 45% sumy aktywów, wyniosły odpowiednio 49,7 mld zł oraz 50,1 mld zł. Kwota środków zgromadzonych na rachunkach depozytowych wzrosła o 11,1% i osiągnęła wartość 101,9 mld zł.

SOZ BPS dysponował na koniec 2021 r. kapitałami o wartości 7,8 mld zł, ich roczny przyrost wyniósł 3,6%. Istotny wpływ na poziom dynamiki kapitałów miał ujemny kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (-99,6 mln zł) oraz wynik finansowy netto (417,2 mln zł), pozycje te w 2021 r. uległy odpowiednio obniżeniu się o 167% oraz przyrostowi o 169%.

IV. Zagregowany rachunek zysków i strat SOZ BPS wg stanu na 31.12.2021 r.

Zagregowany rachunek zysków i strat uczestników SOZ BPS zaprezentowany w załączniku nr 2, został sporządzony na podstawie indywidualnych sprawozdań FINREP poszczególnych banków.

W 2021 r. uczestnicy SOZ BPS wypracowali łącznie wynik finansowy w kwocie 417,2 mln zł. Był on o 69,1% wyższy niż rok wcześniej.

Przychody odsetkowe zmniejszyły się w 2021 r. w porównaniu do roku poprzedniego o 10,5%, natomiast koszty odsetkowe o 68,0%. Jednocześnie przychody z tytułu prowizji i opłat zwiększyły się o 8,0%, koszty z tytułu prowizji i opłat o 6,9%. W efekcie wynik działalności bankowej powiększony o pozostałe przychody i koszty operacyjne (w sprawozdaniu FINREP - całkowite przychody operacyjne) w 2021 r. był zbliżony do wartości z 2020 r. (zwiększenie jedynie o 0,2%).

Koszty działania uczestników SOZ BPS zmniejszyły się w 2021 r. w porównaniu do roku poprzedniego o 2,4%. Koszty tworzenia rezerw celowych były niższe o 25,3%.

Opracowano w Departamencie Analiz i Monitorowania Ryzyka Spółdzielni SOZ BPS

Załączniki:

1. Zagregowany bilans uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS wg stanu na 31.12.2021 r.
2. Zagregowany rachunek zysków i strat uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS wg stanu na 31.12.2021 r.